

NORGES HØYESTERETT

Den 25. februar 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Falkanger, Bull og Kallerud i

HR-2014-00377-U, (sak nr. 2014/276), sivil sak, anke over kjennelse:

A
B
C

(advokat Morten Steenstrup)

mot

Advokatfirmaet D AS

(advokat Vidar Strømme)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder krav om sikkerhetsstillelse for mulig kostnadsansvar i en sak som står for lagmannsretten, jf. tvisteloven § 20-11.
- (2) A, C og B anla i april 2012 søksmål for Oslo tingrett mot Advokatfirmaet D AS, med krav om erstatning for handlinger utført av en av firmaets advokater.
- (3) Under saksforberedelsen for tingretten krevde advokatfirmaet at A, som har bopel i USA, skulle stille sikkerhet for mulig sakskostnadsansvar, jf. tvisteloven § 20-11. Ved tingrettens kjennelse 27. september 2012 ble kravet ikke tatt til følge. Kjennelsen ble ikke påanket.
- (4) Ved Oslo tingretts dom 31. mai 2013 ble advokatfirmaet frifunnet for saksøkernes erstatningskrav, og ble tilkjent sakskostnader fra de tre saksøkerne med 2 153 100 kroner.
- (5) Saksøkerne har anket dommen til Borgarting lagmannsrett. I anketilsvaret fremmet advokatfirmaet på ny krav om at A skal stille sikkerhet for mulig sakskostnadsansvar, jf. tvisteloven § 20-11. Etter at A hadde fått imøtegå dette kravet, avsa forberedende dommer 10. desember 2013 kjennelse med slik slutning:

"Ankende part nr. 1, A, pålegges innen to uker fra forkynnelse av denne kjennelsen å stille et beløp stort 1 500 000 – énmillionfemhundretusen – kroner som sikkerhet for mulig ansvar for saksomkostninger i forbindelse med Borgarting lagmannsretts sak nr. 13-136758ASD og Oslo tingretts sak nr. 12-062362TVI."

(6) A har anket kjennelsen til Høyesterett. Anken er tilsynelatende inngitt på vegne av alle de tre saksøkerne, men siden det bare er A som har rettslig interesse i en overprøving av kjennelsen, anses bare han som ankende part.

(7) I anken gjøres det i hovedsak gjeldende at lagmannsretten ikke hadde anledning til å pålegge sikkerhetsstillelse også for tingretten når tingretten har avslått en tilsvarende begjæring under sin behandling. Uansett vil det være klart uforholdsmessig å pålegge A å stille sikkerhet for mulig sakskostnadsansvar, både for tingretten og lagmannsretten. Subsidiært anføres at beløpet er satt for høyt, og at oppfyllelsesfristen er for kort. Det er nedlagt slik påstand:

I Begjæringen om sikkerhetsstillelse tas ikke til følge.

II Subsidiært: A stiller sikkerhet for mulig sakskostnadsansvar for lagmannsretten oppad begrenset til kr 150.000 innen fem uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

III Felles for I-II: Advokatfirmaet D AS dømmes til å erstatte A, C og Bs sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett."

(8) *Advokatfirmaet D AS* har tatt til motmæle og gjør i hovedsak gjeldende at vilkårene for å kreve sikkerhetsstillelse er oppfylt. Det var anledning til å bestemme at sikkerheten også skulle omfatte sakskostnadene for tingretten, og det utmålte beløpet er korrekt. Det er nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt

1. Anken forkastes.

Subsidiært

2. Ankende part nr. 1, A, pålegges å stille sikkerhet for mulige sakskostnader fastsatt etter rettens skjønn.

For begge tilfeller

3. Advokatfirmaet D AS tilkjennes sakens kostnader."

(9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:

(10) Lagmannsretten har truffet kjennelsen om sikkerhetsstillelse som første instans, og ankeutvalget har derfor full kompetanse, jf. tvisteloven § 29-3 første ledd. Begrensningen i annet ledd kommer ikke til anvendelse.

(11) Tvisteloven § 20-11 første ledd lyder slik:

"Saksøkte kan kreve at en saksøker som ikke har bopel i Norge, stiller sikkerhet for mulig ansvar for sakskostnader i instansen. Sikkerhet kan ikke kreves hvis det ville stride mot en folkerettslig forpliktelse til å likebehandle parter bosatt i utlandet og parter bosatt i Norge, eller dersom det ville virke uforholdsmessig ut fra sakens art, partsforholdet og forholdene for øvrig."

(12) Av formuleringen "mulig ansvar for sakskostnader i instansen" følger det at kravet om sikkerhetsstillelse bare kan gjelde kostnadene i den instansen hvor kravet fremsettes, jf. Skoghøy, *Tvisteløsning*, side 205, og Schei mfl., *Tvisteloven*, 2. utgave, side 760-761. Har saksøkte ikke krevd sikkerhet for sakskostnader i tingretten, kan vedkommende som ankemotpart bare kreve sikkerhet for sakskostnader i lagmannsretten. Det er riktignok gjort unntak for tilfeller hvor tingretten har pålagt sikkerhetsstillelse, men beløpet viser seg ikke å

være tilstrekkelig; i så fall kan ankemotparten for lagmannsretten kreve sikkerhetsstillelse som dekker de samlede kostnader ved behandlingen i to instanser, jf. Rt. 2009 side 521 avsnitt 5 og Rt. 2007 side 1634 avsnitt 20-21. Situasjonen i den foreliggende saken er imidlertid at saksøkte for tingretten krevde sikkerhetsstillelse, men at kravet ikke ble tatt til følge. Slik utvalget ser det, må man da falle tilbake på bestemmelsens ordlyd.

- (13) I anketilsvaret er det vist til at Høyesterett i avgjørelsen i Rt. 2009 side 521 påla sikkerhetsstillelse for både lagmannsretten og Høyesterett selv om det ikke var krevd sikkerhet da saken sto for lagmannsretten. I den saken var imidlertid saksøkeren ankemotpart for lagmannsretten, og da var det etter tvisteloven § 20-11 første ledd ikke adgang til å kreve sikkerhetsstillelse da saken sto for lagmannsretten.
- (14) Lagmannsretten var etter dette avskåret fra å pålegge sikkerhetsstillelse for sakskostnadene i tingretten.
- (15) Utvalget ser så på kravet om sikkerhet for mulig sakskostnadsansvar i lagmannsretten.
- (16) Etter tvisteloven § 20-11 første ledd annet punktum kan sikkerhet ikke kreves "dersom det ville virke uforholdsmessig ut fra sakens art, partsforholdet og forholdene for øvrig". Denne reservasjonen tar særlig sikte på å unngå konflikt med retten til domstolsadgang som følger av EMK artikkel 6 nr. 1, jf. NOU 2001: 32 side 550 og 938. Men også et krav om sikkerhetsstillelse som ikke krenker retten til domstolsadgang, vil kunne anses uforholdsmessig, jf. Skoghøy, side 209, Schei mfl., side 760-762 og Rt. 2009 side 617 avsnitt 4. Adgangen til å kreve sikkerhet er trolig noe videre i ankeinstansen enn i førsteinstansen. I Rt. 1999 side 961 er det på generelt grunnlag uttalt at kravet om sikkerhetsstillelse må være "proporsjonalt i forhold til det formål som ønskes oppnådd". At saken er reist i prosessfellesskap med norske prosessfeller, er ikke i seg selv tilstrekkelig til å konstatere at et krav om sikkerhetsstillelse vil være uforholdsmessig. Dersom kravet på sakskostnader vil kunne dekkes ved formue i Norge, vil det imidlertid være et tungtveiende moment i forholdsmessighetsvurderingen.
- (17) A har reist søksmål sammen med sin mor og søster, som begge er bosatt i Norge. Ut fra deres felles prosessopplegg er det relativt klart at et eventuelt sakskostnadsansvar i lagmannsretten vil være solidarisk etter tvisteloven § 20-6 annet ledd. Det er videre på det rene at A og C har formue i Norge i form av aksjer i blant annet E AS. Formuen synes å være klart tilstrekkelig selv når det tas hensyn til parallelle rettsvister og det allerede idømte sakskostnadsansvaret i tingretten. Risikoen for at et eventuelt sakskostnadskrav vil måtte fullbyrdes i utlandet, fremstår som teoretisk. At A neppe vil ha problemer med å stille den nødvendige sikkerhet, kan ikke være avgjørende når det klart ikke er behov for sikkerhetsstillelse. Utvalget finner på denne bakgrunn at det er uforholdsmessig å pålegge A å stille sikkerhet for mulig sakskostnadsansvar.
- (18) Anken tas etter dette til følge.
- (19) Høyesterett avgjør sakskostnadene for både lagmannsretten og Høyesterett, jf. tvisteloven § 20-8 annet ledd annet punktum. A har vunnet saken og har krav på sakskostnader etter tvisteloven § 20-2 første ledd. Selv om han kan bebreides for at ikke spørsmålet om hans formuesforhold i Norge var bedre opplyst da saken sto for lagmannsretten, er det ikke tilstrekkelig tungtveiende grunner til å fritta motparten fra sakskostnadsansvar etter tvisteloven § 20-2 tredje ledd. Sakskostnader i anledning kravet om sikkerhetsstillelse kan bare tilkjennes A, og ikke også hans prosessfeller, jf. § 20-1 første ledd.

- (20) For lagmannsretten og Høyesterett har A påstått seg tilkjent sakskostnader med 59 375 kroner inklusive merverdiavgift. Kravet tas til følge, jf. tvisteloven § 20-5. I tillegg kommer ankegebyret på 5 160 kroner, slik at det totale kravet blir 64 535 kroner.

S L U T N I N G :

1. Begjæringen om sikkerhetsstillelse tas ikke til følge.
2. I sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett betaler Advokatfirmaet D AS til A 64 535 – sekstifiretusenfemhundreogtrettifem – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Henrik Bull
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: